

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin
01 oktyabr 2014-cü il tarixli 1045 nömrəli
əmri ilə təsdiq edilmişdir**

Orta İxtisas Təhsilinin Dövlət Standartı

Subbakalavr hazırlığı üzrə

T Ə H S İ L P R O Q R A M I

İxtisasın (proqramın) şifri və adı:

040302 «Instrumental ifaçılıq» (alətlər üzrə)

Bakı – 2014

1. Ümumi müddəalar

1.1. Subbakalavriat səviyyəsinin 040302 «İnstrumental ifaçılıq» (alətlər üzrə) ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra ixtisas üzrə Təhsil Proqramı) «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə təsdiq olunmuş “Orta ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı”, “Orta ixtisas təhsili pilləsinin dövlət standartı və proqramı”, «Orta ixtisas təhsili müəssisələrində kredit sistemi ilə tədrisin təşkili Qaydaları»na uyğun hazırlanmışdır.

Təhsil Proqramı orta ixtisas təhsili proqramları (kurikulumlar) təlim nəticələri və məzmun standartlarını, tədris fənlərini, həftəlik dərslər və dərslərdən kənar məşğələləri, pedaqoji prosesin təşkili, təlim nəticələrinin qiymətləndirilməsi sistemini özündə əks etdirən dövlət sənədidir.

1.2. 040302 «İnstrumental ifaçılıq» (alətlər üzrə) Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 19 yanvar 2010-cu il tarixli 11 sayılı qərarı ilə təsdiq edilmiş, orta ixtisas təhsili üzrə ixtisasların Təsnifatı ilə müəyyənləşdirilir.

1.3. İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə subbakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün orta ixtisas təhsili müəssisələri üçün məcburidir.

1.4. Strukturda istifadə olunan işarələr:

İTP – ixtisas üzrə Təhsil Proqramı

ÜK – ümummədəni kompetensiyalar

PK – peşə kompetensiyaları

1.5. 040302 «İnstrumental ifaçılıq» ixtisası üzrə

İxtisas üzrə Təhsil Proqramlarının mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas dərəcəsi:

Təhsil bazası	Verilən ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə normativ təhsil müddəti*	Kreditlərin sayı
Tam orta təhsil	Subbakalavr	3 il*	180

*Ümumi orta təhsil bazasından və qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 1 il artıqdır.

Subbakalavr 040302 «İnstrumental ifaçılıq» (alətlər üzrə) ixtisası üzrə iş sahələrində (professional və özfəaliyyət konsert təşkilatlarında, musiqi kollektivlərində, dairə və studiyalarda seçilmiş alətlərdə ifaçı qismində professional fəaliyyətə. Həmçinin uşaq musiqi məktəblərində, incəsənət məktəblərində və digər

əlavə təhsil müəssisələrində alət ifaçılığı müəllimi kimi) peşə fəaliyyətinə, eləcə də təhsilini bakalavr pilləsində davam etdirməyə hazır olmalıdır.

2. Məzunun ixtisas xarakteristikası və kompetensiyası

2.1. Subbakalavrın ixtisas xarakteristikası.

Subbakalavr:

- subbakalavrın fundamental və peşə hazırlığına uyğun olaraq ixtisası üzrə iş sahələrində peşə fəaliyyətinə, eləcə də ixtisas üzrə bakalavr pilləsində təhsil almağa hazır olmalıdır;
- mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn istənilən istehsal sahələri, təşkilatlar, idarələr, müəssisələr, birliklər və s. işləyə bilməlidir;
- mövcud qaydalara riayət olunmaqla müxtəlif təhsil müəssisələrində (uşaq musiqi məktəblərində, uşaq incəsənət məktəblərində və digər əlavə təhsil müəssisələrində alət ifaçılığı müəllimi kimi) çalışa bilməlidir.

2.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər.

2.2.1. Məzun aşağıdakı ümummədəni kompetensiyalara (**ÜK**) yiyələnməlidir:

- kollektivdə işləmək (**ÜK-1**);
- digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq (**ÜK-2**);
- beynəlxalq arenada işləmək (**ÜK-3**);
- hüquqi biliklərə və etik normalara malik olmaq (**ÜK-4**);
- sağlam həyat tərzini gözləmək (**ÜK-5**);
- yeni ideyalar irəli sürmək və əsaslandırmaq (**ÜK-6**);
- mədəniyyətlərarası dialoqa hazır olmaq (**ÜK-7**);
- tənqid və özünütənqiddə dözümlülük göstərmək (**ÜK-8**);
- problemlə şəraitlərdə təşəbbüskarlıq göstərmək və məsuliyyəti öz üzərinə götürmək (**ÜK-9**);
- xarici dildə sadə mətnləri oxuyub tərcümə etmək və fikrini ifadə etmək (**ÜK-10**);
- İKT- dən istifadə etməyi bacarmaq (**ÜK-11**);
- öz inkişafına, peşəkarlığının artırılmasına çalışmaq (**ÜK-12**);
- fikrini düzgün və yığcam ifadə etmək (**ÜK-13**);

2.2.2. Məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına (**PK**) yiyələnməlidir:

Pedaqoji sahə üzrə:

- tədris materiallarının elmi əsaslarını bilmək və onu təlim etməyi bacarmaq, not materialları ilə tanış olmaq, ifadə etmək və təhsil alana təqdim etmək (**PK-1**);

- elektron kitabxanalardan, fonotekadan, musiqi ədəbiyyatından, referativ jurnallardan, internetdən yeni məlumatları, musiqi əsərlərinin alternativ ifalarını əldə etmək və təqdim etmək (**PK-2**).

İfaçılıq sahəsi üzrə:

- ifaçılıq fəaliyyəti sahəsinə aid olan fənlərin əsas problemlərini, onların konkret tətbiq sahələrini bilmək (**PK-3**);
- peşə fəaliyyətində İKT-dən istifadə etmək (**PK-4**);
- ixtisasla bağlı anlayış və terminlərin mənasını bilmək və tətbiq etmək (**PK-5**);
- qarşıya müəyyən ifaçılıq vəzifələr qoymağı, onları həll etməkdə müvafiq metodları seçməyi və tətbiq etməyi, repertuar seçimini bacarmaq (**PK-6**);
- seçilmiş alətin ifaçısı qismində işin təşkilinə yönəldilmiş bütün prosesin həyata keçirilməsi, konsert zalı və səsyazma studiyası şəraitində repitisiya və ictimai ifaçılıq işi (**PK-7**);

Təşkilat sahəsi üzrə:

- qazanılmış biliklərə, bacarıq və vərdislərə uyğun olaraq, təhsil sahələrində kompleks məsələlərin həllində iştirak etməyə hazır olmaq (**PK-8**);
- fənnin tədrisi ilə bağlı bilikləri təqdim etmək və onları iş şəraitinə adaptasiya etmək (**PK-9**);
- kollektivdə öz həmkarları ilə əlbir işləməyi, optimal qərarlar qəbul etməyi bacarmaq, idarəetmə metodlarına yiyələnmək (**PK-10**);
- şagirdlər ilə ünsiyyət yaratmaq və musiqi mədəniyyətinə maraq oyatmaq (**PK - 11**)

3. Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası.

3.1.1. Peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

040302 – Instrumental ifaçılıq ixtisası üzrə subbakalavrların peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

- pedaqoji;
- ifaçılıq;
- təşkilatı.

3.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər

Pedaqoji fəaliyyət üzrə:

- Uşaq musiqi məktəblərində, uşaq incəsənət məktəblərində və digər əlavə təhsil müəssisələrində müəllim vəzifəsində pedaqoji fəaliyyət göstərmək, tədris – metodiki prosesi həyata keçirmək;
- Uşaq musiqi təhsil müəssisələrində şagirdlərlə maarifləndirici işlərin aparılması, konsert proqramları ilə, musiqi tədbirləri ilə əhali arasında, xüsusən uşaq və gəncləri cəlb etməklə, Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin təbliği üsullarına yiyələnmək.

İfaçılıq fəaliyyəti üzrə:

- instrumental ifaçılıqı həyata keçirmək, konsertlərdə çıxış etmək;
- ixtisas üzrə biliklərdən istifafə etmək;
- tədris prosesində yeni kompüter texnologiyalarından istifadə, internet vasitəsi ilə not materiallarının əldə olunması, musiqi əsərlərin dinlənməsi;
- vokal, simli, nəfəs, xalq çalğı alətləri və s. alətləri müşayiət etmək.

mədəni-maarif öz fəaliyyəti dairəsində əhalinin bütün sosial və yaş qruplarının estetik tələblərinin və zövqlərinin formalaşdırılmasını və inkişafını təmin edən vahid informasiya mühitinin, bu əsasda maraqlı dinləyici auditoriyasının yaradılması; qeyd edilən auditoriyanı yerli və xarici musiqi mədəniyyətinin şah əsərləri, milli incəsənətin ən yaxşı nümunələri, klassik və müasir incəsənət nümunələri ilə tanış etmək;

Təşkilatı fəaliyyəti üzrə:

- ifaçılıq və elmi-ifaçılıq konfransları, elmi praktik seminarlar təşkil etmək;
- qazanılmış biliklərə, bacarıq və vərdişlərə uyğun olaraq, təhsil sahələrində kompleks məsələnin həllində iştirak etməyə hazır olmaq;
- kollektivdə öz həmkarları ilə əlbir işləməyi, optimal qərarlar qəbul etməyi bacarmaq, idarəetmə və onun metodlarına yiyələnmək;
- musiqi ifaçılıqı və musiqi nəzəriyyəsi istiqamətləri üzrə konsertlər, festivallar, müsabiqələr təşkil etmək.

Subbakalavr aşağıdakıları həyata keçirməlidir:

öz repertuarında klassik və müasir musiqi ədəbiyyatı əsərlərini, həmçinin konsert-virtuoz planlı əsərləri daxil edərək seçilmiş alətdə ifa etmək; ansamblı (duet, trio, kvartet) klassik və müasir kamera əsərlərini ifa etmək; vokal və instrumental ədəbiyyatın ("Fortepiano") mürəkkəb olmayan əsərlərinin digər tonallıqlarına transponizasiya etməklə müşayiət etmə; öz aləti üçün mürəkkəb olmayan musiqi ədəbiyyatının vərəqədən oxunması, həmçinin ansambl və orkestr partiyalarını ("Orkestr alətləri" ixtisaslaşması üçün), oxumaq.

Subbakalavr aşağıdakıları bilməlidir:

musiqi təhsili sahəsində məqsədlər, vəzifələr, məzmun, prinsip, forma, üsul və tədris vəsaitləri, seçilmiş alətdə ifaçılıq tədrisinin metodikası, təhsil alan müxtəlif yaş qruplarının psixoloji xüsusiyyətlərini, ansambl və orkestr rəhbərliyinin təşkili prinsiplərini ("Orkestr alətləri" ixtisaslaşması üçün).

- 3.2.** İxtisas üzrə fənn bölümləri, fənlərin kreditləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından), təcrübələr, yekun dövlət attestasiyası və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları.

3.2.1. Ümumtəhsil fənlər bölümü

Fənn bölümünün kodu	Fənlərin adı	Saat miqdarı
1	2	3
ÜF-B01	Azərbaycan dili (<i>təlimi xarici dildə olanlar üçün</i>) **	60
ÜF-B02	Azərbaycan (rus) dili	60
ÜF-B03	Ədəbiyyat	60
ÜF-B04	Xarici dili	60
ÜF-B05	Azərbaycan tarixi	30
ÜF-B06	Tarix	30
ÜF-B07	İnsan və cəmiyyət	30
ÜF-B08	İqtisadiyyatın əsasları	30
ÜF-B09	Cəbr və analizin başlanğıcı	60
ÜF-B10	Həndəsə	30
ÜF-B11	İnformatika	30
ÜF-B12	Fizika Astronomiya	60
ÜF-B13	Kimya	60
ÜF-B14	Biologiya	30
ÜF-B15	Fiziki coğrafiya	30
ÜF-B16	Gəncələrin çağırışa qədərki hazırlığı	60
ÜF-B17	Fiziki tərbiyə	60
Cəmi:		780

QEYD: Ümumtəhsil fənlər bölümünə daxil olunan fənnlər Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 30.10.2006-cı il tarixli, 233 sayılı qərarı ilə təsdiq olunmuş «Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsilin konsepsiyası (Milli Kurikulumu)»na uyğun müəyyənləşdirilir və məzun bu konsepsiyanın tələbələrinə uyğun biliklərə malik olmalıdır. **Birinci kurslarda ümumtəhsil fənləri tədris olunduğu üçün kredit sistemində daxil edilmir.**

- **Azərbaycan bölməsində təhsil müəssisəsinin bu saat hesabına ixtisasın profilinə uyğun müəyyənləşdirdiyi fənnlər tədris oluna bilər.

3.2.2. İxtisasın peşə hazırlığı fənləri bölümü

Fənn bölümünün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından)	Fənn bölmləri üzrə kreditlərin sayı	Fənlər	Fənlər üzrə kreditlərin sayı	Qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları
1	2	3	4	5	6
HF-B00	<p>3.2.2. Humanitar fənlər bölümü</p> <p>Bu bölümə daxil olan fənlərin öyrənilməsi nəticəsində subbakalavr bilməlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Azərbaycan Respublikasının dövlət dilini (azərbaycan dilini) sərbəst bilməli, peşə fəaliyyəti zamanı ondan leksikonunda istifadə etməyi; - Azərbaycan xalqının və dövlətinin tarixini, azadlıq, demokratiya və müstəqillik yolunda qazandığı nailiyyətləri, tarixi şəxsiyyətlər və əsas hadisələr haqqında məlumata malik olmalı, tarixi keçmişin qiymətləndirilməsinə dair öz mövqeyini əsaslandırılmağı və fikrini ifadə etməyi bacarmalı; - ixtisasa aid xarici dildə olan ədəbiyyatı oxuyub başa düşməyi; - öyrənilən dildən ünsiyyət vasitəsi kimi istifadə etməyi; - cəmiyyətin ümumi qanunauyğunluqlarını, hüquqi bilikləri, demokratiyanın əsas prinsiplərini, beynəlxalq prosesləri; <p>bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ixtisasa aid xarici dildə ədəbiyyatı lüğətlə tərcümə etməyi, annotasiya, referat, tezis, tərcümeyi-hal və s.yazmağı; - cəmiyyətdə baş verən prosesləri təhlil etməyi; <p>yiylənməlidir:</p>	28	<p>HF-B01 Azərbaycan dili (<i>təlimi rus dilində olanlar üçün</i>)</p> <p>HF-B02 Azərbaycan tarixi</p> <p>HF-B03 Xarici dil</p> <p>HF-B04 Seçmə fənlər*</p>	<p>6</p> <p>6</p> <p>8</p> <p>8</p>	<p>ÜK - 3 ÜK - 4 ÜK - 7 ÜK - 10</p>

	- Azərbaycan tarixindən vətənpərvərlik tərbiyəsində istifadəyə; - xarici dildə olan ixtisasa uyğun materiallardan istifadəyə.				
İPF-B00	3.2.3. İxtisas pəşə hazırlığı fənləri bölümü Bu bölümə daxil olan fənlərin öyrənilməsi nəticəsində subbakalavr bilməlidir: Musiqi dili elementləri: lad və səs sırası, interval və akkord, diatonika və xromatika, yayınma və modulyasiya, faktura, ifa etmə növləri anlayışı v s; Notlu mətnin analizi; musiqi əsərinin mətn kontekstində ifadəli vasitələrin xarakteristikası, Klavışdə və yazılı şəkildə musiqi dili elementlərinə yiyələnmə bacarıqları	134	İPF-B01 Elementar musiqi nəzəriyyəsi	60 saat	ÜK-1 ÜK-2 ÜK-8 ÜK-9 ÜK-10 ÜK-11 ÜK-12 ÜK-13
	Harmoniya musiqi parçasının vertikal və horizontal üzrə koordinasiya vasitəsi kimi; harmoniyanın ifadəli və formalaşdırıcı imkanları; Harmonik vasitələrin ardıcıl öyrənilməsi; Melodiyanın harmonizasiyası bacarıqlarının formalaşdırılması, not mətninin analizi; fortepianoda məşğələlər zamanı öyrənilən vasitələrin tətbiq edilməsi.		İPF-B02 Harmoniya	10	
	Musiqi qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsi, musiqi qabiliyyətinin inkişaf formaları: imla, eşitmə analizi, intonasiya məşğələsi və solfecio oxumaq; qeyd edilən iş formalarında dayanıqlı vərdişlərin formalaşdırılması.		İPF-B03 Solfecio	12	
	Xarici musiqinin əsas inkişaf mərhələləri: erkən və antik dövrün musiqi sənəti; Orta əsr və intibah dövrü (musiqinin kilsə ilə əlaqəsi, elit musiqinin meydana gəlməsi, musiqi nitqinin spesifik elementlərinin inkişaf başlanğıcı); Yeni dövr, Borokko dövrü (milli bəstəkarlıq məktəbləri, operanın yaranması, konsert həyatı); Maarifçilik dövrü-fəlsəfi ideyalar, ictimai-siyasi hadisələr, musiqidə klassik üslub; 19-cu əsr-üslubi xüsusiyyətləri ilə romantizm dövrü; 20-ci əsrin musiqi sənəti- inkişafın problemləri, tendensiyaları; Dünya xalqlarının musi-		İPF-B04 Dünya xalqlarının musiqi ədəbiyyatı	60 s.+ 18	

	qi ədəbiyyatı: Erkən dövrlərdən 21-ci əsrə qədər yerli musiqi sənətinin formalaşması və inkişafı; musiqi üslubunun formalaşması; 21-ci əsrə-dək musiqi incəsənətinin əsas inkişaf istiqamətləri;				
	Azərbaycan musiqisinin inkişaf mərhələləri, Üz.Hacıbəylinin, M.Maqomayevin, A.Zeynallının, Q.Qarayevin, F.Əmirovun, Niyazinin, C.Hacıyevin, S.Hacıbəyovun, C.Cahangirovun, A.Məlikovun, V.Adıgözəlovun, A.Əlizadənin həyat və yaradıcılığı, Azərbaycan musiqisi müasir mərhələdə. <i>- Azərbaycan musiqi tarixinin ən qədim, qədim orta əsrlər, XIX əsr, XX və XXI əsr mərhələləri</i>		İPF-B05 Azərbaycan musiqi ədəbiyyatı	6	
	Psixologiya predmeti; şəxsiyyət və şəxsiyyətlərə münasibətlər; İdrak prosesləri və şəxsiyyətin emosional sferası; Təsviri incəsənət psixologiyası; incəsənətin qəbul edilməsi problemləri; pedaqogikanın əsasları; Pedaqoji ixtisas; pedaqoq şəxsiyyətinə olan tələblər; tərbiyə və təhsil nəzəriyyəsinin əsasları; pedaqoji münasibətin sənəti; əməkdaşlıq pedagogikası; uşaqlarla fərdi bədii-yaradıcılıq işi; ailə tərbiyəsi və ailə pedaqogikası.		İPF-B06 Pedaqogika və psixologiyanın əsasları	4	
	Alətin bədii-ifaçılıq imkanları; ümumilikdə ilkin oxunma və əsərin ümumilikdə əhatə olunması, müəllif mətninin ətraflı şərh edilməsi; bədii obrazların və emosional vəziyyət dünyasının dərk edilməsi, adekvat şərh həlli yollarının axtarılması; bədii cəhətdən özünü doğrultmuş fəndlərin tətbiq edilməsi, ifaçı fikrinin daha dolğun çatdırılması üçün alətin müxtəlif imkanlarının istifadə edilməsi; qabiliyyətin yoxlanılması; ifa prosesinin idarə edilməsi; səhnə davranışı, psixoloji özünüprofilaktika; ifa olunan əsərlərin təhlili, ifa təcrübəsində nəzəri biliklərin tətbiq edilməsi; ifa nəzəriyyəsi sahəsində elmi-tədqiqat vasitələrinin istifadə edilməsi, böyük musiqiçilə-		İPF-B07 İxtisas (xüsusi alət)	60 s.+ 20	PK-1 PK-2 PK-3 PK-4 PK-5 PK-6 PK-7 PK-9 PK-10 PK-11 PK-12

	rin tövsiyyə və məsləhətləri; musiqiçilər tərəfindən ifa edilmiş və lentə alınmış əsərlərin müqayisəli təhlili. Müxtəlif janrları, formaları və üslubları əhatə edən repertuarın toplanması.			
	Fortepiano ansambları üçün orijinal əsərlərin öyrənilməsi və ifa edilməsi və simfonik, ansambl və digər əsərlərin uzlaşdırılması.		İPF-B08 Fortepiano ansamblı	4
	Konsertmeyster vəzifəsində fəaliyyət göstərməyin özəllikləri; ifaçı və vokalistlərlə repetosyon iş: vokal ədəbiyyatı, alət əsərlərinin akkompomentlərini əhatə edən repertuarın öyrənilməsi və toplanılması, vərəqədən oxuma, bir tondan digər tona keçmə.		İPF-B09 Konsertmeyster sinfi (fortepiano üçün)	10
	Müxtəlif tərkiblər üçün müxtəlif müəlliflərin əsərlərinin konsert ifasına hazırlanması prosesi zamanı ansambl ifa vərdislərinin formalaşdırılması; əməkdaşlarla bütövləşmə bacarığı, ansamblıda bütün partiyaların eşidilməsi və onlarla ifa məqsədlərinin uzlaşdırılması və birgə bədii həlli yollarının axtarılıb tapılması; müxtəlif tərkiblərdə əsərlərin ifadə edilməsi, bu tərkiblərə simli, nəfəs, zərb alətləri, istənilən sayda aləti olan duet və ansamblar daxil edilə bilər.		İPF-B10 Ansambl sinfi	8
	Orkestrin artisti qismində işin xüsusiyyətləri; simfonik (xalq) orkestrdə, həmçinin kamera orkestri daxilində iş vərdislərinin formalaşdırılması, orkestr partiyalarının vərəqədən oxunması; partiyaların fərdi hazırlanması; qrup və ya ümumi şəkildə məşğələlər, konsert çıxışları, orkestr repertuarı ilə tanışlıq.		İPF-B11 Orkestr sinfi (orkestr alətləri üçün)	12
	Ümumi və musiqi pedaqogikasının əsaslarını, prinsiplərini, təlim istiqamətlərini;		İPF-B12 Xüsusi pedaqoji hazırlıq	8

	<p>Instrumental ifaçılığının tədrisinin metod və vasitələrini, yeni təlim texnologiyalarından istifadə imkanları. Alətdə ifa tədrisi üzrə müxtəlif məktəblərin pedaqoji prinsipləri; yerli pedaqoji məktəblərin formalaşması; qabaqcıl pedaqoqların təcrübəsinin öyrənilməsi; cavan musiqiçinin tərbiyələndirilməsində pedaqoqun rolu; pedaqoji işin fəndləri; musiqiçi-ifaçı formalaşmasının əsas ilkin şərtləri; təbii keyfiyyətlərin qiymətləndirilməsi və inkişaf etdirilməsi üsulları; musiqi məktəbində tədris prosesinin təşkili və planlaşdırılması; tədris işinin müxtəlif formalarının icra edilmə metodikası; uşaq və yeniyetmələrin müxtəlif tədris mərhələlərində təqdim edilən müxtəlif janr və üslublarda əsərlərlə tanışlıq; Uşaq musiqi məktəblərində seçilmiş ixtisas üzrə tədris metodikasının öyrənilməsi; uşaq psixologiyasının xüsusiyyətlərini bilmək vacibliyi; əldə edilmiş vərdişlərin təcrübədə tətbiqi; özfəaliyyət ansambllarına rəhbərlik etmək üçün müəyyən keyfiyyətlərin inkişafı.</p>		<p>İPF-B13 Tədris metodikası</p>	<p>4</p>	
	<p>Bacarmalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> - İfaçılıq ixtisasında əsas istiqamətləri müəyyən edib, müstəqil ifaçılıq analizini -WINDOWS əməliyyat sistemini, Word, PowerPoint, ofis proqramlarının ixtisas məsələlərinin həllinə tətbiqini - “Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları” fənnini mühazirə və fərdi məşğələlərində mənimsəyərək, ladlara dair elmi nəzəri biliklərə yiyələnməklə yanaşı, onları təcrübə yolla (çalmaq, oxumaq, eşitmək və təyin etmək) mənimsəməli, musiqi nümunələrinin lad əsasını təhlil etməyi. - Tələbə-şagirdlə fərdi münasibətlərin pedaqoji əsaslar üzrə qurulması, şagirdin ifaçılıq vərdişlərin və bacarıqların formalaşması və inkişafı təmin etmək. - Bu bölümə daxil olan fənlərin 		<p>İPFS-B00 Seçmə fənlər (Peşə hazırlığı və ixtisaslaşmalar üzrə) * 18</p>		<p>PK – 1 PK – 2 PK – 6 PK – 7</p>

	<p>öyrənilməsi nəticəsində subbakalavr yiylənmlidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Bəstəkar yaradıcılığı ilə bağlı olan tanışlıq daha konkret xarakter daşdığına görə tələbə dünya musiqisinin incilərində yiylənəcək və bu da onun savadlanmasında, təfəkkür və zövqünün formalaşmasına - Azərbaycan musiqi mədəniyyətinin görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılığına - ixtisasa uyğun informasiya və intellektual sistemlərin yaradılmasına: - Eyni zamanda Ü.Hacıbəylinin yaratdığı milli lad nəzəriyyəsini təşkil edən 7 əsas və 3 əlavə ladin hər birisini müxtəlif janrlı əsərlərdə təyin etməyi, musiqi materialının praktiki mənimsənilib onun lad əsasını təhlil etməyi və hər bir lada aid fərdi məşğələlərdə melodiyalar bəstələmək qaydalarına - Azərbaycan xalq musiqi yaradıcılığı haqqında biliklərə, onların janr təsnifatına, eyni zamanda janrların bölgü prinsipinə - ümumi musiqi metodik sistemə istinad edərək, təlim prosesində vacib olan pədaqoji repertuara, ənənəvi və fəal interaktiv təlim üsullarına. - Instrumental ifaçılıqda fərz, stilistika mədəniyyətinə, ifaçılıq repertuarına; - Ümumdünya musiqi pədaqoji repertuarına yiylənmə. - Azərbaycan ədəbiyyatının yetirdiyi böyük sənət dahilərinin həyat və yaradıcılığına 				
TE-B00	<p style="text-align: center;">Təcrübələr</p> <p>Pədaqoji və ifaçılıq repertuarını, konsertmeyster ustalığı ixtisasının əsas müşaidə prinsiplərini bilmədir;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Musiqinin hər istiqamətinə dair proqram seçimini və ifa etməyini bacarmalıdır; - Geniş dünya instrumental musiqisinə, zəngin repertuara, fərdi ifaçılıq tərzinə yiylənmlidir 		TE-B01 Təcrübələr (pədaqoji, ifaçılıq, konsertmeyster)	12	ÜK - 1 ÜK - 2 ÜK - 7 PK - 1 PK - 2 PK - 6 PK - 7

	Yekun attestasiya		TE- B02 Yekun dövlət attestasiyası	6	
	Kreditlərin ümumi cəmi:	180			

* Bütün bölümlərdə seçmə fənlər müvafiq səriştələrə (kompetensiyalara) uyğun orta ixtisas təhsili müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.

3.3. 040302 Instrumental ifaçılıq (alətlər üzrə) ixtisası üzrə subbakalavr təhsil proqramının yerinə yetirilməsinin müddəti:

Subbakalavr təhsil proqramını mənimsəmək üçün ayrılan ümumi həftələr – 198

O cümlədən:

- nəzəri təlim üçün ayrılan həftələr – 111
- təcrübələr üçün ayrılan həftələr – 8

- imtahan sessiyası üçün ayrılan həftələr – 37
- tətilər üçün ayrılan həftələr – 38
(qış dövründə tətil müddəti 2 həftədən az olmamalıdır)
- buraxılış işinin hazırlanması və müdafiəsinə
(yekun dövlət imtahanına) ayrılan həftələr – 4

4. Maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı

4.1. Orta ixtisas təhsil müəssisəsinin **040302 Instrumental ifaçılıq (alətlər üzrə)** ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinetlər, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki bazası olmalıdır. Təhsilənlərin orta ixtisas təhsil müəssisələrinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.

040302 Instrumental ifaçılıq ixtisası üzrə təhsil proqramı aşağıdakı tədris-metodiki sənədlər əsasında həyata keçirilməlidir:

- nümunəvi tədris planı;
- işçi tədris planı;

İstehsalat təcrübələrinin keçirilməsinə, buraxılış işlərinin yerinə yetirilməsinə, tələbələrin yekun dövlət attestasiyasına dair metodik göstərişlər;

- fənn proqramları;
- fənlər üzrə işçi-tədris proqramları (sillabus);
- fənlər üzrə tapşırıqların yerinə yetirilməsinin cədvəli;
- dərsliklər, əyani vasitələr, təklif olunan ədəbiyyatın siyahısı;

4.2. Fənlərin tədrisi Orta ixtisas təhsili müəssisəsi müvafiq ixtisas üzrə ali təhsili olan pedaqoji kadrlarla təmin olunmalıdır.

Orta ixtisas təhsili müəssisələrində təhsilverənlərin keyfiyyət göstəricilərinə aşağıdakılar daxildir:

- öz fəalliyətində innovativ təlim, informasiya-kommunikasiya, müasir texnika, yeni istehsal və pedaqoji texnologiyalardan istifadə etməli;
- təhsil verənlər ali təhsilli olmaqla yanaşı müəyyən istehsalat və pedaqoji təcrübəyə malik olmalı;
- mütəmadi olaraq öz bilik və bacarıqlarını artırmaq üçün müəyyən olunmuş müddətdə və qayğıda ixtisasartırmadan keçməlidirlər

Bu fəaliyyətə həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər cəlb oluna bilər.

5. Tədris prosesinin forma və metodları

5.1. Subbakalavr hazırlığı müzakirə, məşğələ (laboratoriya), fərdi, repetisiya, seminar, məsləhət, sərbəst iş, təcrübə və s. formalarda həyata keçirilir.

Instrumental ifaçılıq ixtisas üzrə tələbələrin təhsili kredit sisteminə uyğunlaşdırılmış tədris plan və proqramları əsasında həyata keçirilir.

Bununla yanaşı təhsil alanların yaradıcı fəaliyyətinə imkan verən, tədqiqatçılıq bacarıqlarını stimullaşdıran dərslərə geniş yer ayrılmalıdır. Yeni pedaqoji texnologiyaları və müasir interaktiv təlim metodlarını əks etdirən dərslər-ekskursiya, dərslər-yarış, dərslər-müzakirə, dərslər-disput kimi qeyri-standart dərslərdən istifadəyə üstünlük verilməli, təlim prosesinin çevikliyini təmin edən müxtəlif iş formalarından (kollektiv iş, qruplarla iş, cütlərlə iş, fərdi iş) istifadə olunmalıdır. Təlim prosesində dialoqa, məntiqi və tənqidi təfəkkürü inkişaf etdirən, yaradıcı fəaliyyətə əsaslanan fəal və interaktiv metodlardan istifadə edilə bilər.

Məşğələlərin keçirilmə formalarını (qrup, kiçik qrup, fərdi, yazılı, şifahi, test üsulu ilə v.s formada) müəyyən etmək.

Məşğələlər üçün tədris qrupları aşağıdakı şəkildə formalaşdırılır:

Qrup məşğələləri-qeyd edilən kursda, bir və ya zəruri olduqda bir neçə ixtisas növü üzrə 25-30 tələbədən çox olmayaraq; “Musiqi ədəbiyyatı” fənni üzrə 12-15 nəfərdən çox olmayaraq;

- kiçik qrup məşğələləri - 6-8 nəfər;
- ansambl fənnləri üzrə - 2-4 nəfər.

İfa və orkestr təcrübəsinin həyata keçirilməsi üçün orkestr siniflərinin tərkibi, orkestrlərin miqdarı və qruplar üzrə tələbələrin paylaşdırılması hər tədris ili üçün müəyyən edilir; bu zaman orkestr sinifində iştirak üçün qonşu ixtisasda təhsil alan tələbələr cəlb edilə bilirlər; və ya ayrı-ayrı tələbələr bir neçə orkestrdə iştirak edə bilirlər.

5.2. Subbakalavr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, açıq və bağlı akademik konsertlər, səhnə ifası, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, praktik iş və digər metodlardan istifadə edilə bilər.

5.3. 040302 Instrumental ifaçılıq (alətlər üzrə) ixtisası üzrə subbakalavr hazırlığında ifaçılıq, konsertmeyster və pedaqoji təcrübələr nəzərdə tutulur (təcrübələrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan asılı olaraq müəyyənləşdirilir). Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq idarə və təşkilatlarda, məktəblərdə və s. keçirilə bilər.

6. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

6.1. Subbakalavriat səviyyəsində ixtisaslar üzrə təhsil proqramları təhsilalanların dövlət attestasiyası ilə yekunlaşır.

6.2. Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvəffəqiyyətlə keçmiş tələbələr yekun attestasiyaya buraxılırlar.

6.3. Yekun attestasiya bütün təhsilalanlar üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət 4 həftədir.

6.4. Yekun attestasiya ixtisas üzrə buraxılış yekun dövlət imtahanından (fənlərarası) ibarətdir.

6.5. Subbakalavriat səviyyəsində tələbələrin topladığı kreditlərin say 180 olmalıdır. İxtisaslar üzrə təhsil proqramlarında nəzərdə tutulmuş kreditləri toplayan tələbə həmin proqramı mənimsəmiş hesab edilir. Orta ixtisas təhsil müəssisələrində subbakalavriat səviyyəsində təhsil proqramı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə yekun Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərarı əsasında “subbakalavr” peşə-ixtisas dərəcəsi verilir.

6.6. Yekun attestasiyanın təşkili və keçirilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Razılaşdırılmışdır:

1. Azərbaycan Respublikası Təhsil
Problemləri İnstitutunun direktoru
_____ Q.N.Novruzov
“ ” _____ 2014-cü il

2. Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin orta ixtisas təhsili
sektorunun müdiri
_____ K.Ç.Mikayılov

“ ” _____ 2014-cü il

3. Mədəniyyət və İncəsənət ixtisasları
üzrə Dövlət Standartı hazırlayan
qrupunun sədri

_____ G.M.Hətənzadə

“ ” _____ 2014-cü il

4. Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Elmi – metodik
şuranın “İncəsənət” bölməsinin
sədri

_____ Z.H.Qafarova

“ ” _____ 2014-cü il